

PLAN VAN AANPAK KLIMAATADAPTIEVE SCHOOLPLEINEN

1. Naam

Plan van aanpak klimaatadaptieve schoolpleinen

2. Opdrachtgever

- a. Bestuurlijk:
- b. Ambtelijk:
- c. Gedelegeerd:

3. Coördinator

Nog te bepalen

4. Tijdsperiode

Het project start in januari 2021 en loopt t/m december 2025.
De voortgang wordt jaarlijks gerapporteerd in de jaarrekening.

5. Probleemstelling

5.1 Aanleiding

Provincie Overijssel heeft als ambitie dat alle schoolpleinen in Overijssel in 2025 groen zijn. In het project Groene Schoolpleinen Overijssel werken provincie Overijssel, IVN, Natuur en Milieu Overijssel en Springzaad samen om deze ambitie te verwezenlijken. Scholen worden gestimuleerd en gefaciliteerd door het verstrekken van een subsidie, het bundelen en delen van informatie en het organiseren van bijeenkomsten. Gemeente Raalte onderschrijft de ambitie van de provincie en heeft zich aangemeld als partnergemeente.

Vergroening van schoolpleinen biedt grote kansen op betere leerprestaties, beter onderling contact tussen leerlingen, gezondere kinderen en meer ruimte voor biodiversiteit. Een groen schoolplein is een verlengstuk van het klaslokaal; het biedt veel mogelijkheden op het vak van educatie.

Daarnaast is vergroening een belangrijke maatregel om klimaatadaptatief te worden. Door minder verharding neemt hittestress af en kan hemelwater beter infiltreren in de ondergrond, wat zowel goed is tegen verdroging als voor het verminderen van wateroverlast bij extreme neerslag. Schoolpleinen kunnen een belangrijke signaal- en voorbeeldfunctie hebben voor leerlingen, leraren, ouders en omgeving. Het vergroenen van schoolpleinen is daarom benoemd als pilot klimaatadaptatie.

5.2 Huidige situatie

Er zijn 19 basisscholen in Raalte. De scholen kijken verschillend naar het vergroenen van schoolpleinen en zitten in verschillende fasen van de ontwikkeling.

- 5 scholen hebben al een groen schoolplein: De Zonnehof / Hofplein (mijnplein, Raalte), Esmoreit (mijnplein, Luttenberg), De Springplank (de Mare, Heino), De Gouden Emmer (mijnplein, Heino), De Dolfijn (mijnplein, Heino).
- 6 scholen zijn bezig met het voorbereiden en/of realiseren van een groen schoolplein: xxxxx
- 7 scholen hebben belangstelling: xxxxx
- 1 school heeft geen belangstelling: xxxxx

5.3 Mogelijkheden

Gemeente Raalte kan verschillende sturingsstijlen inzetten. In het kader van de omgevingswet wordt gesproken van een realiserende, regulerende, samenwerkende, ondersteunende en loslatende overheid. De gemeente heeft nu een ondersteunende rol als een school de gemeente benadert. Hoe wordt ondersteund verschilt per school. Als een school de gemeente niet benadert heeft de gemeente een loslatende rol.

Om vergroening van schoolpleinen te versnellen kan gemeente Raalte de ondersteunende rol versterken en andere rollen ontwikkelen. Niet alle rollen zijn daarvoor geschikt. Omdat de gemeente wel juridisch maar geen economisch eigenaar is van de schoolpleinen, is een realiserende rol niet van toepassing. De noodzaak voor een

klimaatadaptieve inrichting van schoolpleinen is niet zo groot dat op dit moment regulering passend is. Een samenwerkende rol is wel reëel.

Hieronder is aangegeven welke instrumenten binnen de sturingsstijlen ondersteunen en samenwerken kunnen worden ingezet in dit project.

	Ondersteunen	Samenwerken
Communicatie	Aanleveren informatie Organiseren bijeenkomsten	Aanspreekpunt in gemeente bieden
Financiën	Subsidie verstrekken Leveren van materialen	Ondersteunen bij beheer
Advies	Toetsen en adviseren	Ontwerpen groen schoolplein

1. Aanleveren van informatie
 - Binnen de gemeente is veel informatie voorhanden, zowel over de fysieke leefomgeving als over subsidiemogelijkheden. Over het vergroenen van schoolpleinen is veel kennis aanwezig binnen het programma Groene Schoolpleinen Overijssel. Ook over het beheren van groen is veel kennis in de gemeente. En vanuit de gemeente is er een groot netwerk.
 - Toepasbaar in alle fasen.
 - Vraagt tijd. Medewerkers kunnen informatie aanleveren over een bepaald gebied of thema. Zij moeten hiervoor ruimte hebben in hun urenraming en hun planning. Sommigen hebben een WBS-nummer nodig om hun uren op te boeken.
2. Organiseren van bijeenkomsten
 - Gemeente Raalte kan bijeenkomsten organiseren met scholen. Bij het opstellen van dit pva is één bijeenkomst georganiseerd, gericht op informatievoorziening en behoeftepeiling.
 - Toepasbaar in alle fasen.
 - Vraagt organisatie. Aandachtspunten zijn: vroegtijdig organiseren, zorgen dat scholen iets te halen hebben. Vanuit het provinciale traject worden ook bijeenkomsten georganiseerd, dus lokale invulling is nodig.
3. Subsidie verstrekken
 - Het aanleggen van een groen schoolplein kan kostbaar zijn en het onderhouden van een groen schoolplein is duurder dan dat van een verhard schoolplein. Scholen financieren dit in de regel door subsidies, sponsoring en bijdragen van ouders en buurt. Een gemeentelijke subsidie zal ervoor zorgen dat het benodigde budget eenvoudiger wordt bereikt en/of dat er meer budget beschikbaar is. Deze subsidie helpt scholen bovendien om in aanmerking te komen voor de provinciale subsidie, doordat het een significant deel vormt van de verplichte eigen bijdrage die scholen moeten kunnen leveren.
 - Toepasbaar in alle fasen.
 - Vraagt budgettering en toetsing. De provincie verstrekt per school een subsidie van €10.000 voor het vergroenen van het schoolplein. Vergroening draagt altijd in zekere mate bij aan klimaatadaptatie, maar vaak blijven er belangrijke kansen liggen op klimaatadaptief vlak. Het ligt dan ook voor de hand om een gemeentelijke subsidie te koppelen aan het klimaatadaptief maken van het schoolplein: ontharden, infiltreren en vergroenen. Voor zo'n subsidie zal een toetskader moeten worden ontwikkeld. Enkele scholen zullen worden gerenoveerd of herhuisvest. Voor deze scholen ligt het voor de hand om de vergroening van het schoolplein mee te nemen in de renovatie/ herhuisvesting.
4. Leveren van materialen
 - Materialen zijn duur en een groot deel van het beschikbare budget wordt hieraan besteed. Bovendien zijn materialen nodig in een fase waarin betrokkenen toe zijn aan resultaat boeken; zij hebben dan een initiatief- en ontwerpproces achter de rug dat al snel meer dan een jaar in beslag neemt-. Het leveren van materialen door de gemeente (houtsnippers, stoeptegels, boomstammen, e.d.) is een vraag van meerdere scholen.

- Toepasbaar in de realisatiefase.
 - Vraagt organisatie en nader onderzoek. Hoewel binnen de gemeente veel (bouw)materialen aanwezig zijn en vrijkomen, is er weinig tot geen opslagcapaciteit en strikte regelgeving over afvalstoffen. Wellicht zijn er mogelijkheden als ruim van tevoren bekend is welke materialen nodig zijn. Als materiaal wordt aangeschaft voor scholen is dat btw-plichtig, waardoor geen btw voordeel kan worden behaald. Een belangrijk aandachtspunt is dat groene schoolpleinen vaak in fases worden gerealiseerd, bijvoorbeeld eerst een voedseltuin en een buitenlokaal, in de volgende fase een klimtoestel en een wadi, etc. Daardoor kan de vraag naar type en hoeveelheid materiaal fluctueren in de tijd.
Ook kan worden onderzocht welke mogelijkheden er zijn bij het invullen van social return bij aanbestedingen.
5. Toetsen en adviseren
 - De gemeente heeft veel expertise in huis voor het maken en toetsen van ruimtelijke ontwerpen. Deze expertise kan worden ingezet om ontwerpen van een school aan te scherpen, ook door daarbij de koppeling te leggen naar de realisatie- en beheerfase.
 - Toepasbaar in alle fasen.
 - Vraagt tijd. Medewerkers kunnen toetsen en adviseren binnen een bepaald gebied of thema. Zij moeten hiervoor ruimte hebben in hun urenraming en hun planning. Sommigen hebben een WBS-nummer nodig om hun uren op te boeken.
 6. Aanspreekpunt in de gemeente
 - Scholen kunnen veel vragen hebben bij het voorbereiden, realiseren en beheren van groene schoolpleinen. Vaak benaderen zij daarvoor de contactambtenaar. Die kan contacten leggen, maar in de praktijk ontstaat er al snel een onoverzichtelijke situatie, zowel voor de school als binnen de gemeenten. Eén aanspreekpunt die ook een coördinerende taak heeft kan dit oplossen. Een coördinator kan meerdere van de genoemde activiteiten organiseren. Meerdere scholen hebben aangegeven behoefte te hebben aan één aanspreekpunt binnen de gemeente.
 - Toepasbaar in alle fasen
 - Vraagt organisatie en tijd. Er moet iemand worden vrijgemaakt om als aanspreekpunt en coördinator te kunnen fungeren.
 7. Ondersteunen bij het beheer van schoolpleinen
 - Omdat groen groeit vereisen groene schoolpleinen vrij veel jaarlijks onderhoud. De expertise daarvoor is niet altijd aanwezig. Het onderhouden van het plein leent zich goed voor educatieve en sociale activiteiten. Dat moet dan worden georganiseerd. Eén school heeft gevraagd of ondersteuning mogelijk is, bijvoorbeeld om als de straat wordt geveegd, het plein ook mee te nemen.
 - Toepasbaar in beheerfase.
 - Vraagt besluitvorming en afstemming. Ten eerste zijn scholen economisch eigenaar, dus het beheer hoort formeel bij hen. Ten tweede wordt een deel van het onderhoud aanbesteed; het meenemen van schoolpleinen zou in die gevallen in de aanbesteding moeten worden geregeld. Daar waar onderhoud door mensen bij domein Beheer zou kunnen worden uitgevoerd is afstemming nodig over wat, waar en wanneer kan worden onderhouden.
 8. Ontwerpen van een groen schoolplein
 - De gemeente heeft veel expertise in huis voor het maken van ruimtelijke ontwerpen. Samen met een school kan een ontwerp worden gemaakt voor een groen schoolplein. De scholen die nu al een ontwerp hebben, hebben dat zonder deze hulp gemaakt. Voor het ontwerpen zijn ook commerciële lokale partijen beschikbaar.
 - Toepasbaar in de ontwerpfase.
 - Vraagt organisatie. Zowel voor een school als voor de gemeente heeft het vroegtijdig samen maken van een ontwerp voordelen: het kan integraal, klimaatadaptieve mogelijkheden kunnen direct worden meegenomen, er kan gelijktijdig een haalbaarheidstoetsing plaatsvinden, er kan snel een ontwerp komen en de betrokkenheid van ambtenaren wordt vergroot. Het eventueel combineren van zo'n professionele insteek met ontwerpessies met leerlingen/leraren/ouders/buurt vraagt extra voorbereiding.

De vraag is hoe gemeente Raalte bovengenoemde instrumenten zodanig kan inzetten dat de schoolpleinen in Raalte blijvend klimaatadaptief worden vergroend, waarbij 1) dit aansluit bij de behoefte van scholen, 2) dit inpasbaar is in de gemeentelijke organisatie en 3) dit doelmatig en rechtmatig is.

6. Projectdoelen

Het projectdoel is dat alle schoolpleinen in Raalte die daarvoor openstaan in 2025 blijvend klimaatadaptief en groen zijn. Gemeente Raalte gaat deze scholen daartoe ondersteunen en met ze samenwerken.

7. Projectresultaat

Voor de periode 2021-2025 betekent dit het volgende:

1. Er komt een coördinator Groene Schoolpleinen in de gemeente, die tevens aanspreekpunt wordt voor scholen.
2. Communicatie met en over groene schoolpleinen wordt opgepakt.
3. De gemeente biedt iedere school een sessie aan om te komen tot een integraal (schets)ontwerp van een groen en klimaatadaptief schoolplein, of om een integraal advies te krijgen op een bestaand (schets)ontwerp. Daarbij komen de onderwerpen groen, water en beheer aan bod.
4. Er komt een gemeentelijke subsidie voor het onderhoud van klimaatadaptieve groene schoolpleinen.
5. Er wordt jaarlijks een informatie- en uitwisselingsbijeenkomst georganiseerd voor de scholen.
6. Er wordt uitgezocht welke mogelijkheden en voorwaarden er zijn voor het aanleveren van vrijkomend materiaal. Als het mogelijk en haalbaar is wordt materiaal beschikbaar gesteld aan scholen voor het realiseren van een groen schoolplein.

Punten 3 en 4 gelden niet voor scholen waarbij de pleinen groen worden ingericht bij renovatie / verplaatsing.

Het ondersteunen bij het uitvoeren van beheer wordt niet meegenomen in dit project.

8. Tijdpad (projectfasering en -planning)

Vorbereiding (Q1 2021)

- Aanstellen coördinator
- Sectie groene schoolpleinen inrichten op website
- Organiseren van het kunnen aanleveren van vrijkomend materiaal
- Ontwikkelen van een toetskader / procedure voor subsidieaanvragen

Jaarlijks (2021-2025)

- Bijeenkomst met scholen
- Bijhouden website
- Ontwerp / adviessessies
- Verstrekken subsidie
- Beantwoorden tussentijdse vragen
- (Indien mogelijk) leveren vrijkomend materiaal

9. Uitvoering

De regisseur water treedt op als opdrachtgever. Deze zorgt voor afstemming met overkoepelende processen zoals meerjarig investeringsprogramma, ontwikkeling klimaatbeleid, etc.

De coördinator rapporteert maandelijks de voortgang aan de regisseur water. De regisseur water rapporteert eventuele afwijkingen aan de programmacoördinator.

De coördinator is verantwoordelijk voor het project. Deze organiseert bijeenkomsten, behandelt subsidieaanvragen en coördineert interne werkzaamheden.

De coördinator heeft gemiddeld 36 uur per jaar beschikbaar voor het project.

De vakspecialist water stelt een afwegingskader voor subsidieaanvragen op. Hiervoor is 16 uur beschikbaar.

Bij de ontwerp / adviessessies en het tussentijds beantwoorden van vragen zijn de vakspecialist groen, vakspecialist water en de opzichter groen betrokken.

Deze hebben per persoon gemiddeld 36 uur per jaar beschikbaar.

10. Communicatieplan

Om scholen in beweging te krijgen (ook al ligt de verantwoordelijkheid en het initiatief om met vergroening aan de slag te gaan bij hen), wordt het contact over groene schoolpleinen warm gehouden. Dit kan door bijv. twee keer per jaar een korte nieuwsbrief rond te sturen met bijv. een inspirerend verhaal met beelden van een vergroend plein in de gemeente, info over de gemeentelijke subsidie, aandacht voor een bepaald onderwerp (bijv. educatie op plein, beheer). Daarbij kan gebruik worden gemaakt en worden verwezen naar www.groeneschoolpleinenoverijssel.nl.

Hiervoor schakelt de coördinator de afdeling communicatie in. Dit valt onder de reguliere communicatiewerkzaamheden.

11. Financiën

De maximale kosten voor de uitvoering van het project zijn hieronder weergegeven.

Activiteit	kosten
Coördinatie	xxxxx
Ontwerp/adviesessie	xxxxx
Tussentijdse vragen	xxxxx
Jaarlijkse bijeenkomst	xxxxx
Subsidieregeling	xxxxx
Subsidie	xxxxx
Website	PM
	xxxxx Totaal (5 jaar)
	xxxxx per jaar
	xxxxx per school
	xxxxx per school per jaar

36 uur per jaar voor coördinator, vakspecialist groen, vakspecialist water, opzichter groen

€5.000 subsidie per school

Voor 2021 is dit budget gedekt vanuit de ontwikkeling klimaatbeleid (dit project is daarin een pilot). Voor 2022-2025 moet dit worden opgenomen in het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie.

12. Juridische consequenties

13. Risicoparagraaf

Het projectresultaat hangt af van of scholen daadwerkelijk aan de slag gaan met het vergroenen van hun schoolplein. De verantwoordelijkheid daarvoor en het initiatief ligt bij de scholen.

14. Overige opmerkingen en afspraken

Het aanleveren van vrijkomend materiaal moet vraaggericht worden georganiseerd. Daarvoor is het nodig om ruimschoots van tevoren de vraag kenbaar te maken bij domein Beheer (opzichter groen).

Zoals benoemd is er een relatie met het herhuisvestings / renovatieproject voor scholen. De afstemming daarmee moet worden geborgd.

Gemeente Raalte

Bijlage 1 kostenraming

XXXXX

Gemeente Raalte

Bijlage 2 Inventarisatie scholen medio 2020

XXXXX